

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Rantanen, O. (2019) Digiajan ohjaajuuden kehittäminen : ohjaajien ja opetushenkilöstön koulutustarpeita kartoittamassa. Teoksessa Rantanen, O., Isosuo, T. & Merivirta, M. (toim.) Someta duuniin : digitaaliset urataidot korkeakoulujen uraohjauksessa. Lapin ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset, s. 62 - 67.

URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-316-330-0>

Outi Rantanen
Tampereen ammattikorkeakoulu

Digiajan ohjaajuuden kehittäminen Ohjaajien ja opetushenkilöstön koulutustarpeita kartoittamassa

Someta Duuniin -hankkeessa yhtenä laajana kehittämisteemana on ollut ohjaajien digiajan osaamisen kehittäminen ja digitaalisten urataitojen vahvistaminen korkeakoulujen uraohjauksessa. Keskeisenä on ollut kysymys siitä, miten ohjaajat voisivat tukea opiskelijoita digitaalisten urataitojen kehittämisessä opintojen aikana ja millaista koulutusta ohjaajat tarvitsisivat voidakseen tätä toteuttaa.

OKM:n (2017) taustamuistiossa Korkeakoulu-
tutkimus 2030-luvulle tuodaan esiin,
että

1. digitalisaatio ja uusien teknologioiden käyttöönotto vauhdittavat työelämän murrosta ja työmarkkinoiden muutoksia,
2. digitalisaatiolle on luonteenomaista, että mahdollisuuksien nopeat hyödyntäjät saavat merkittäviä kilpailuetuja, ja
3. työmarkkinoilla osaamisvaatimusten kasvu jatkuu ja vaatimukset voivat jopa vaihtua kesken työuran.

Muistiossa peräänkuulutetaan korkeakou-

koulujen tehtävää tuottaa uutta tietoa, edistää hyvinvointia ja kouluttaa osaajia. Myös eriarvoistumisen pysäyttäminen sekä osallisuuden ja osallistumisen vahvistaminen koulutuksen keinoin nähdään tärkeänä tehtävänä.

Sosiaalisen median käyttämistä osana työnhakua ja rekrytointiprosessia on viime vuosina tutkittu jonkin verran (mm. Kuhn & Hani 2012; Roth, Bobko, Van Iddekinge & Tatcher 2013). Yleisesti tutkimuksista on havaittavissa kehitys, jonka mukaan sosiaalinen media tulee vahvistamaan omaa asemaansa osana työnhakua; nähtiinpä se tutkimuksessa työnhakuprosessia yksinkertaistavana tai monimutkaistavana asiana (ks. esim. Waldman 2013). (Vähätalo & Rantanen 2018.)

Oppilaitosten näkökulmasta nopeasti kehittyvä työelämä haastaa niin opettajien kuin opinto- ja uraohjausta tekevien henkilöiden ajattelua ja toimintaa.

digitaaliset urataidot, työelämän muutos, uraohjaus, koulutustarpeet, sosiaalinen media

Tristram Hooley (2012) on tarkastellut teknologian ja uraohjauksen suhdetta. Hänen mukaansa internetiä ja sosiaalista mediaa voidaan tarkastella uran edistämisen kannalta

1. tietokirjastona, jossa on paljon informaatiota eri uriin ja työnhakuun liittyen,
2. mahdollisuuksien kauppapaikkana, jossa työntekijät ja työnantajat tai koulutusta tarjoavat voivat kohdata,
3. sosiaalisen pääoman paikkana, jossa luodaan kontakteja ja ylläpidetään verkostoja, ja
4. demokraattisena medianana, jossa voi kertoa omista kiinnostuksen kohteistaan, huolistaan, brändätä itseään ja hallita omaa mainettaan.

Hooley (2012) on esittänyt digitaalisten urasuunnittelutaitojen ”seitsemän C:tä”, jotka kaikkien tulisi hallita. Hän katsoo niiden lisäävän työnhaun ja ohjaustyön ajankohtaisuutta.

Koulutustarpeet koulutuksen suunnittelun taustalla

Jotta hankkeen kautta ohjaajille tarjottavat koulutukset ja muu materiaali vastaisivat par-

haalla mahdollisella tavalla olemassa olevaan koulutustarpeeseen, kartoitettiin opetus- ja ohjaushenkilöstön koulutustarpeita hankkeen aikana monin tavoin. Itä-Suomen yliopisto vastasi hankkeen tiedonkeruun toteuttamisesta ja koordinoinnista niin opiskelijoille kuin ohjaushenkilöstöllekin ja toteutti tähän liittyen teemahaastatteluja eri korkeakoulujen opetushenkilöstölle. Tämän lisäksi aihepiiristä järjestettiin ohjaajille ja ohjaustyötä tekeville henkilöstölle pilottikoulutuksia, jolloin saatiin myös lisää tietoa koulutustarpeista ja ohjaushenkilöstöä pohdituttavista teemoista aihepiiriin osalta.

Pyrimme myös hyödyntämään eri tapahtumia tähän tarkoitukseen keräämällä osallistujilta näkemyksiä osaamisen kehittämisen tarpeista. Ajatuksena oli, että hankkeen tiedonkeruun ja pilottien pohjalta rakennetaan koulutuskokonaisuus, joka sopii ohjaajakoulutukseen digitaaliseen, some- ja verkko-ohjaukseen perehtymiseen ja näitä välineitä hyödyntävien taitojen oppimiseen. Lisäksi tavoitteena oli, että se tukee digiajan ohjaajuuden jatkuvaa kehittämistä kaikkien opetus- ja ohjaustyötä tekevien kohdalla. (Ks. Antikainen 2018.)

Seuraavassa avaan tiedonkeruun toteutusta ja tuloksia, joita saimme helmikuussa 2019 Tampereen ammattikorkeakoulussa pidetyn TAMK-konferenssin aikana. Hankkeemme oli esillä eri TKI-toimijoiden yhteisesti järjestämällä ”Hanketempuradalla”, jossa eri hankkeiden edustajat saivat olla esillä halumallaan tavalla edistämässä oman hankkeen kehittämistyötä.

Someta Duuniin -hankkeessa päädyimme hyödyntämään tilaisuutta niin, että olimme esittelemässä hankkeemme sisältöjä. Halusimme kuitenkin myös hyödyntää tilaisuuden ja suuren osallistujajoukon näkemyksiä ja kuulla osallistujilta, jotka siis olivat pääasias-
sa TAMKin opetus- ja ohjaushenkilöstöä ja muita toimijoita, millaisia digitaitoja ja tähän liittyvää koulutusta he kokevat tarvitsevan-
sa ja millaisista teemoista voidakseen tukea paremmin opiskelijoiden digitaalisten urataitojen kehittymistä ja omaa digiajan ohjaajuu-
ttaan.

Koostimme tilaisuutta varten ”Herättele-
vän faktaseinän”, johon keräsimme erilaista materiaalia virittämään ajatuksia aihepiiristä: viimeisimpiä lukuja ja tilastoja sosiaalisen median käytöstä, digitaalisten urataitojen 7 C:n kehikon, työllistymiseen liittyviä asioita ja hankkeemme teemoja muutoinkin. Asiasta oli mahdollista keskustella hanketoimijoiden kanssa lukujen kautta ja tutustuen digitaalisten urataitojen teoreettiseen kehikkoon. Keskusteluissa osallistujien kanssa avasimme siis myös muitakin työllistyminen ja digitaalisuus-
teemaan liittyviä asioita. Toimme myös esille

hankesuunnitelmassa esillä olleita koulutusten alustavia sisältöjä:

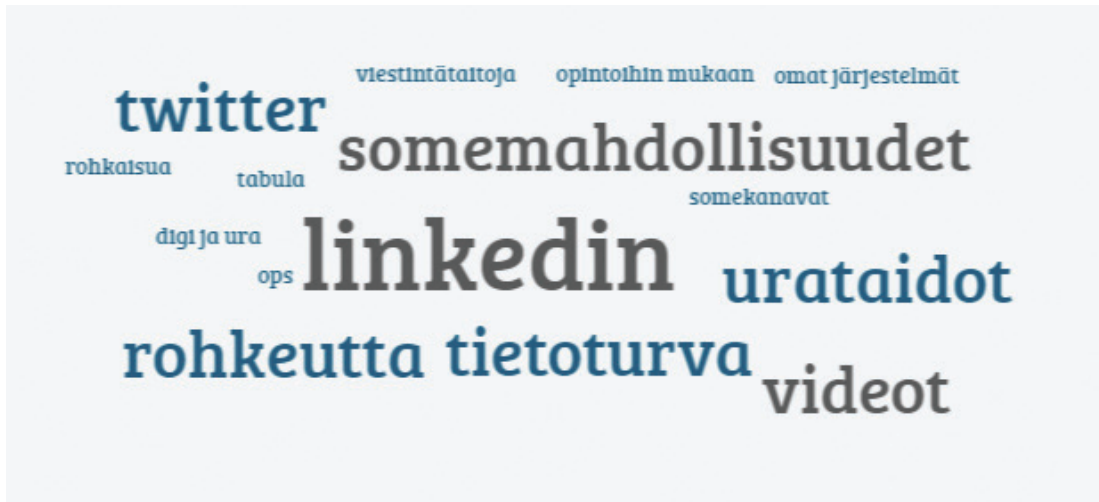
- Ohjaajan digitaalinen osaaminen,
- Ohjauksen mahdollisuudet,
- Työmarkkinoiden muutos ja tulevaisuuden rekrytointiväylät,
- Digitaalisuus – uhka vai mahdollisuus?
- Minä digitoimijana – opiskelijan resurssi vai muinaisjäänne?

Hankepuuhun kertyneitä osaamisen kehittämisen tarpeita

Pyysimme osallistujia kiteyttämään ajatuksiaan käytyjen keskustelujen päätteeksi ja kirjoittamaan ne lapuille, jotka he sitten ripustivat hankepuuhun kaikkien nähtäville. Otsikkona hankepuussa oli ”**Opiskelijoiden digitaalisten urataitojen tukeminen? - Millaisia digitaitoja ja tähän liittyvää koulutusta tarvitsisit voidaksesi tukea paremmin opiskelijoiden digitaalisten urataitojen kehittymistä ja omaa digiajan ohjaajuu-
tasi?**”

Kaiken kaikkiaan saimme hankepuuhun 30 kiteytystä, jotka toivat hyvin esiin erilaisia osaamisen kehittämisen tarpeita ja vaihtelivat suuresti laidasta laitaan (ks. kuva 1).

Yhtenä selkeänä teemana nousi esiin erilaisen digitaalisten sovellusten käyttöön liittyvät tarpeet. Erilaisia sovelluksia on paljon, ja ne eivät ole tuttuja tai niitä ei ole totuttu käyttämään, ja niiden hyödyntämiseen ja mahdollisuuksiin ohjaajat toivoivat apua. Myös tietoturvakysymykset nousivat esiin.

Kuva 1. Koontia koulutustarpeista

”Tabula tutuksi, yhtenäiset rakenteet, digitaaliset ajanhallintaohjelmat, miten ohjataan ja ylläpidetään digitaalista CV:tä, LinkedIn-mahdollisuudet → Oma ymmärrys näistä opena? LinkedIn tutuksi, IT-osaaminen, Verkkokurssin tekemisen taito, eri digitaaliset työkalut – vaihtoehdot haltuun, millaisia some kanavia on nykyään?, LinkedIn-, Twitter- ja Instagram-koulutus, nopeat videot → videoiden tekeminen, Millaisia some-kanavia on?, nykyään tietoturva, Tabulan ”hienoudet.”

Opettajat pohtivat myös pedagogista toimintaa ja sitä, miten näitä teemoja voitaisiin sisällyttää olemassa oleviin opintoihin.

”Verkkokurssiaihioiden kehittäminen, näitä voitaisiin sijoittaa opintojaksoihin esim.

ammattillinen kasvu. Kun koulutetaan (näistä aiheista), varmistetaan, että pystyy kiinnittämään ne työhönsä (koulutus-käyttö). Opitun syventäminen ja laajentaminen (esim. LinkedIn), syvällisempää LinkedIn osaamista, yleiskatsaus some-mahdollisuuksista (hyödyllisistä).”

Opettajat kaipasivat myös selkeästi rohkeutta oman opetus- ja ohjaustyönsä tueksi, lisäksi tuotiin esiin opettajan roolia – opettaja on yhteiskunnallinen vaikuttaja, ja ottamalla nämä asiat osaksi opetussuunnitelmia varmistetaan myös taitojen kehittymisen mahdollisuus kaikille opiskelijoille.

”Opena tarvitsen rohkeutta luottaa siihen, että omien opiskelijoiden vieminen digitaal-

maan riittää: he rakentavat jatkossa omia digitaalisia uraitojaan itsensä näköisiksi, tarvitsen taitoa tunnistaa ja sallia yksilölliset polut digitalisaation ihmeellisessä maailmassa. Opettaja- yhteiskunnallinen vaikuttaja – OPS.”

Opetus- ja ohjaushenkilöstö tunnisti ja toi esiin myös opiskelijoiden ohjaus- ja kehittämistarpeita ja asioita, joissa opiskelijoiden olisi hyvä omaa osaamistaan kehittää.

”Rohkeutta, opettaja voi auttaa, selkeitä viestintätaitoja, valmennusta + mentorointia siihen, miten opiskelija voi oman osaamisensa näyttää, omien ajatusten pukeminen sanoiksi, kuinka kirjoitat ja tuot ajatukset selvästi esille, sosiaalisen median hyödyntäminen, videointi mahdollisuus.”

Päivän aikana nousi esiin myös selkeästi kehittämiskohteita itse sovelluksiin liittyen.

”Snapchat-kanava linkedlniin, digiosaamisen taitojen saavuttaminen/löytäminen 24/7 verkostoista, LinkedIn helpommin lähestyttäväksi ja omaksuttavaksi.”

Koulutuspaketit tukevat digiajan ohjaajuuden jatkuvaa kehittämistä

Hankkeemme ja kysymyksenasettelumme herätti tilaisuudessa paljon kiinnostusta, ja kävimme osallistujien kanssa mielenkiintoisia keskusteluja aihepiiristä, sen tarpeellisuudesta ja myös asian haasteellisuudesta.

Yleisesti voi todeta, että tarve koulutukselle tuli vahvasti esiin ja osaamisen kirjo on laaja. Osalle tematiikka on tuttua ja taidot eri kanavien käytöstä ovat erittäin hyvät, ja tarvetta on lähinnä olemassa olevan tiedon syventämiseen. Toisille taas aihepiiri tuntui vieraammalta, ja kysymyksiä ja pohdituttavia asioita oli paljon, jolloin korostui myös puhtaasti erilaisten sosiaalisen median kanavien käyttöön liittyvän koulutuksen ja tuen tarve. Hankkeemme teema nostattaa myös monenlaisia tunteita ja ajatuksia, niin puolesta kuin vastaan, jolloin kaivataan myös keskustelua aiheesta.

Kaiken tiedonkeruun tuloksia on hyödynnetty hankkeen tuottamien koulutuspakettien suunnittelussa ja toteutetuissa koulutuspiiloiteissa niin, että koulutuskokonaisuuksien sisällöissä on huomioitu esiin nousseita tarpeita. Kerättyä materiaalia on hyödynnetty myös videoissa ja muussa materiaalissa, joita hankkeessa on tuotettu. **Esimerkiksi Miina Kivelän ja Kati Koivusen tekemässä podcastissa he keskustellen avasivat hanketempuradan tiedonkeruun pohjalta nousseita teemoja ja toivat näkemyksiään esille askarruttavista kysymyksistä:**

Voidaan ajatella, että uraohjauksessa on entistä enemmän huomioitava teknologian kehityksen mahdollistamat ja vaatimat edellytykset. Hooleyn (2012) seitsemän C:tä eivät olekaan ainoastaan opiskelijoille suunnat-

tuja ohjeita, vaan niiden hyödyntäminen ja käyttöön ottaminen on myös uraohjausta toteuttavien henkilöiden vastuulla. Ohjaajien tulee siis omaksua ja hallita ja olla tietoinen näistä, jotta he voivat tukea ja ohjata opiskelijoita digitaalisten urataitojen kehittämisessä. Opiskelijoita ohjaavien toimijoiden tulisi siis pysyä ajan tasalla ilmiöistä, jotka liittyvät työnhakuun ja opiskeluun – sosiaalinen media on yksi näistä ilmiöistä. Someta Duuniin -hankkeessa tuotetut koulutuspaketit niin opiskelijoille kuin ohjaajillekin tarjoavat hyvän mahdollisuuden oman osaamisen syventämiseen näistä teemoista.

Lähteet

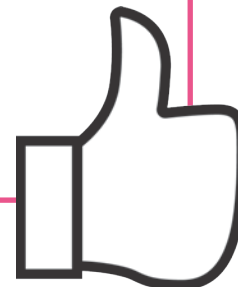
Antikainen, J. 2018. Opiskelijakyselyn tuloksia. Someta Duuniin 12.1.2018. Viitattu 6.11.2019 <https://sometaduuniin.fi/opiskelijakyselyn-tuloksia/>.

Hooley, T. 2012. How the internet changed career: framing the relationship between career development and online technologies. *Journal of the National Institute for Career Education and Counselling (NICEC)*, 2012:29, 1–12.

Kuhn, P. & Hani, M. 2012. Is Internet Job Search Still Ineffective. *The Economic Journal*, 124:12, 1213–1233.

OKM 2017. Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle ; Taustamuistio korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visiotyölle. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:44. Viitattu 5.11.2019 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-522-8>.

Tutustu Someta Duuniin
-hankkeessa ohjaajille
tuotettuun materiaaliin:

Roth, P., Bobko, P. Van Iddekinge, C. & Tatcher, J. 2013. Social Media in Employee-Selection-Related Decisions: A research Agenda for Uncharted Territory. *Journal of Management* 42 (1), 269–298.

Vähätalo, L. & Rantanen, O. 2018. Työnhaun uudet tuulet – digitaalisten urataitojen merkitys ja sosiaalinen media. TAMKjournal 7.2.2018. Viitattu 4.11.2019 <http://tamkjournal.tamk.fi/tyonhaun-uu-det-tuulet-digitaalisten-urataitojen-merkitys-ja-sosiaalinen-media/>.

Waldman, J. 2013. *Job Searching with Social Media for Dummies*. New Jersey: John Wiley & Sons.